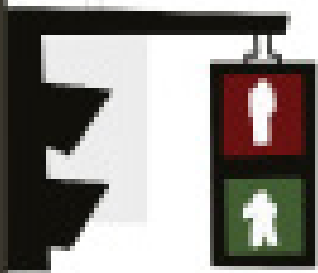

**Näkövammaisen,
kuulovammaisen
ja liikuntarajoitteisen
opiskelijan tuki**

Seinäjoen lukio

SISÄLLYS

Kun lukioomme tulee erityistarpeinen opiskelija	3
Yleisimmät tuen tarpeet	3
Kuulovammainen opiskelija	3
Näkövammainen opiskelija	4
Liikuntarajoitteinen opiskelija	5

Kun lukioomme tulee erityistarpeinen opiskelija

Kun opiskelijaksi otetaan erityistarpeinen opiskelija:

- Erityisopettaja tapaa opiskelijan ja täyttää opiskelijan Wilman tukivälilehden.
- Erityisopettaja tiedottaa opoa ja ryhmänohjaajaa tilanteesta.
- Erityisopettaja kutsuu tarvittaessa koolle opon, ryhmänohjaajan, opiskelijan ja vanhemmat sekä tarvittaessa opiskeluhuoltoryhmän jäseniä erityistarpeiden kartoittamista varten.
- Opettajan vastuulla on lukea tukivälilehdeltä opiskelijan erityistarpeista ja kirjata annetut tukitoimet.
- Opiskelijalla itsellään on velvollisuus varmistaa, että opettajat ovat tietoisia erityisjärjestelyistä.
- Erityisopettaja seuraa säännöllisesti sitä, ovatko tukitoimet riittävät ja miten opiskelu sujuu.

YLEISIMMÄT TUEN TARPEET

Tässä osiossa kerrotaan tiivistetysti siitä, mitä erityistarpeita eri vammaaryhmiin kuuluvilla opiskelijoilla voi olla ja miten ne voisi ottaa huomioon luokassa.

Kuulovammainen opiskelija

Kuulovammaisella opiskelijalla tarkoitetaan yleensä opiskelijaa, jolla on jonkinasteinen kuulonalenema. Sillä voidaan siis tarkoittaa sekä lievästi huonokuuloista että täysin kuuroa nuorta. Lievästi ja keskivaikeasti huonokuuloiset oppilaat pystyvät yleensä kuulemaan puhetta kuulokojeiden avulla ja kommunikoivat pääasiassa puheella, jonka tukena he käyttävät huuliolukua. Kuulovammaisen opiskelijan tuen tarpeen määrittely on aina yksilöllistä ja yksilölliset erot ovat suuria.

Tukitoimia

- FM-laite: apuväline, joka helpottaa opiskelijan kuulemista poistaen etäisyyden ja taustamelun vaikutuksen. Laitteistoon kuuluu lähetin (opettajalla) ja vastaanotin (opiskelija).
- tietty paikka luokassa, esim. paremmin kuuleva korva kohti opettajaa ja hyvä näköyhteys
- tuoli, jolloin hän voi kääntyä aina puhujan suuntaan
- luokan akustiikan parantaminen: akustiikkalevyt, vaimentavat jalansuojukset

tuolien ja pöytien jalkoihin

- taustamelun (koneet, tuulettimet ja avoimet ikkunat) minimointi
- hyvä valaistus ilman häikäisyä
- päällekkäin puhumisen välttäminen: yksi henkilö puhuu luokassa kerrallaan
- rauhallinen puherytmi ja huulio on näkyvissä eikä esimerkiksi käden peittäminen
- selkä opiskelijoihin päin puhumisen välttäminen
- visuaalisen materiaalin käyttö
- monokuulokkeiden (kuulokkeet joista kuuluu vain toisesta kuulokkeesta) käyttö
- mikrofonin käyttö
- opiskelutulkki
- erityisjärjestelyt kokeissa/YO-kokeissa: lisäaika, ääniaineistoiltaan rajattua koe, kuulemisen apuvälineet kokeessa, avustajan käyttö
- kuuntelukokeiden vaikutus ei saa olla numeroa alentava

Näkövammaisen opiskelija

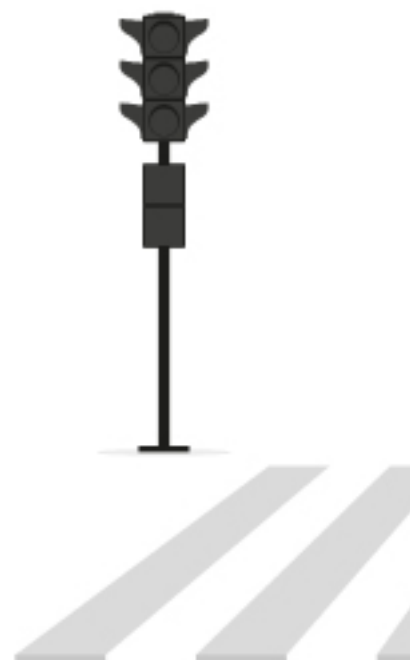
Näkemisen vaikeudet ja näönvaraisen toiminnan haasteet voivat liittyä eriaistaiseen näkökyvyn heikentymiseen, näkökyvyn puuttumiseen tai oppilaan kykyyn hyödyntää näkötietoa.

Tyypillisesti heikkonäköisyyteen liittyy alentunut näöntarkkuus ja/tai kaventunut näkökenttä, mistä aiheutuu selvää haittaa jokapäiväisessä elämässä. Lisäksi heikkonäköisellä henkilöllä voi olla alentunut kontrastien näkeminen, hämärässä näkemisen vaikeutta, häikäistymistä ja/tai värien näkemisen vaikeutta.

Jokaisen näkövammaisen oppilaan näkötilanne on yksilöllinen. On tärkeää, että hänen kanssaan työskentelevät aikuiset tietävät, miten oppilas näkee ja hahmottaa näkemäänsä eri tilanteissa ja eri oppimisympäristöissä. Vaikeastikin heikkonäköinen oppilas saattaa toimia arjessa tutuissa ympäristöissä varsin sujuvasti, mutta tarvita silti huomattavan paljon tukea koulunkäynnissä ja opiskelussa. Näkemisen ja tietoteknisten apuvälineiden sekä näkövammaisille soveltuvien opintotekniikoiden avulla nuoren itsenäistä toimintaa voidaan tukea. Lisäksi pyritään vähentämään näönvaraisen työskentelyn kuormittavuutta. Heikkonäköiset nuoret opiskelevat pääsääntöisesti samoilla oppimateriaaleilla kuin muutkin opiskelijat, mutta he käyttävät usein opiskelun apuna suurentavia apuvälineitä.

Tukitoimia

- suurentavat apuvälineet, esim. suurennuslasit, lukukivet, lukuviivaimet, kiikarit sekä suurennuslaitteet
- pistekirjoitusta tuottava laite (kytketään tietokoneeseen)
- lisävalo
- hyvä valaistus ilman häikäisyä
- suurifonttiset monisteet opetusmateriaaleina
- kohotaso (katseltavan kohteen saa paremmin sopivalle katseluetäisyydelle ja työskentelyasento pysyy hyvänä)
- tietotekniset apuvälineet kuten puhelimet, tabletit ja tietokoneet (esim. taulumuistiinpanoista kuvan ottaminen, jotta pystyy tarkastelemaan sitä lähemmin)
- näönvaraisen työskentelyn kuormittavuuden vähentäminen, esim. äänikirja-palveluja hyödyntämällä
- paikanvalinta luokassa: suosivat usein etupaikkaa luokassa
- erityisjärjestelyt kokeissa/YO-kokeissa: lisäaika, näkemisen apuvälineet kokeessa, avustajan käyttö
- avustajan käyttö

Liikuntarajoitteinen opiskelija

Liikuntarajoitteinen voi olla pysyvästi tai väliaikaisesti liikkumiseltaan rajoittunut. Liikuntarajoitteisiin liittyvät tarpeet voivat olla erilaajuisia. Toimintakyvyn tukemiseen liittyvien tarpeiden tunnistaminen vaikuttaa opetusjärjestelyihin ja opiskeluympäristö olisi hyvä luoda mahdollisimman esteettömäksi. On hyvä huomata, että avuntarve ei ole avuttomuutta. Tämän vuoksi ei saa olettaa, että esim. pyörätuolia käyttävä opiskelija tarvitsee apua, vaan häneltä on kysyttävä avuntarpeesta aina ennen avun antamista. Keskustele nuoren kanssa, milloin ja minkälaista apua hän tarvitsee. Sopikaa yhdessä, miten nuori voi osoittaa osaamisensa, jos esimerkiksi viittaaminen ei onnistu.

Tässä yleisimpiä tukimuotoja/oppimisympäristön muokkauksia, joita liikuntarajoitteinen voi tarvita kouluympäristössä:

Tukitoimia

- levon salliminen kesken koulupäivän
- hyppytuntien merkitys lepotaukoina (otettava huomioon lukkareita suunniteltaessa)
- huomioitava, että lihassairauksissa äänen tuotto voi olla heikkoa
- säädettävä työtaso tai erityinen tuoli
- pöytä tai aputaso helpottamaan tuolilta nousemista
- avustajan käyttö (esim. kirjoittamisessa avustaminen, asentojen korjaaminen, raskaiden ovien avaaminen, WC:ssä käyminen, syöminen)
- luokassa liikkumisen helpottaminen (oven kummallakin puolella olisi hyvä olla 1,5 m tyhjää tilaa)
- YO-kirjoitusten erityisjärjestelyt: lisäaika, avustajan käyttö, säädettävä työskentelyasento

Koulurakennukseen liittyvät erityistarpeet

- sähköavusteiset ovet
- hissit
- luiskat
- kynnysten luiskaaminen
- luokkien ovien riittävät leveydet
- talvella pihat hiekoitettu ja aurattu niin, että pääsy koululle on esteetön
- riittävä ja oikein kohdennettu valaistus (pintojen epätasaisuuksien, kaltevuuksien sekä kynnyksien parempi havaitseminen)

